

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

Asia

Vastaus lausuntopyyntöönne asiassa 2783/2025

Valituksenalainen päätös

Vantaan keskusvaalilautakunnan päätös 16.4.2025 § 5 koskien kuntavaalien 2025 tuloksen vahvistamista (VD/2621/00.00.00.00/2025).

Valittaja

Raija Virta, ehdokkaana ja äänioikeutettuna

Valittajan vaatimukset

Valittaja vaatii keskusvaalilautakunnan päätöksen kumoamista ja uusien kuntavaalien järjestämistä. Lisäksi valittaja vaatii oikeudenkäyntikulujensa korvaamista 450 eurolla.

Lausunnon antaja

Vantaan kaupungin keskusvaalilautakunta

Lausunto

Keskusvaalilautakunta kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää kunnioittavasti lausuntonaan, että valitus ja oikeudenkäyntikuluvaatimus tulee jäljempänä esitetyin perustein hylätä.

Perustelut

Kaksoisvaalit

Valittaja perustelee vaatimustaan ensinnäkin sillä, että vaaliviranomaisten valmistautuminen ja ohjeistus kaksoisvaaleissa on ollut valittajan näkemyksen mukaan puutteellista, mikä on johtanut hylättyjen äänten poikkeuksellisen suureen määrään, mikä on puolestaan voinut vaikuttaa vaalitulokseen. Valittaja on viitannut ratkaisuun KHO 2009:39, jossa korkein hallinto-oikeus on kumonnut Kauniaisten kunnallisvaalit 2008.

Valittajan mainitsemassa tapauksessa jokaiselle äänioikeutetulle kotiin lähetetyn ilmoituskortin liitteenä olleessa sanallisessa äänestysohjeessa oli ollut selkeä virhe. Ohjeessa oli mainittu OK-napin painaminen vain kertaalleen, kun todellisuudessa OK-nappia oli tullut painaa kahteen kertaan. Lisäksi sähköinen äänestysjärjestelmä oli ollut siten puutteellinen, ettei se ollut ilmoittanut äänestäjälle äänestystapahtuman keskeytymisestä, mikäli tämä oli poistanut äänestyskorttinsa koneesta ennen aikaisesti.¹

Nyt käsillä olevassa tapauksessa puolestaan valittaja ei edes väitä, että vaaliviranomainen olisi tehnyt vastaavanlaista virhettä, vaan esitetyt väitteet puutteellisesta ohjeistuksesta ja valmistautumisesta ovat varsin yleistasoisia ja enemmänkin kantelunluontoisia. Kaikessa viranomaisviestinnässä on korostettu, että vaalit ovat toisistaan erilliset ja niissä on erilliset ehdokaslistat. Tämän vuoksi Vantaalla on ollut käytössä erilliset kopit molempiin vaaleihin, ja niissä on ollut nähtävillä vain yksien vaalien ehdokaslistojen yhdistelmä. Ratkaisuun on osittain päädytty Vantaalla 30.–31.10.2024 järjestetyn äänestys­simulaation havaintojen perusteella. Vaalilautakuntia ja vaalitoimitsijoita on koulutettu kertomaan äänestyspaikoilla, kuinka kaksoisvaalit toimivat. Äänestäjällä on myös ollut mahdollisuus kääntyä vaaliavustajan puoleen tarvittaessa. Keskusvaalilautakunta on kaikin tavoin pyrkinyt minimoimaan äänestäjien erehdyksen riskit.

Keskusvaalilautakunnan huolellinenkaan valmistautuminen ei kyennyt estämään hylättyjen äänien määrän kasvamista. Kaksoisvaaleihin ja vaalijärjestelmän muutoksiin voitaneen ajatella aina liittyvän ainakin jonkinlainen riski mitättömien

¹ KHO 2009:39, kohta 2.4.2

äänestyslippujen määrän kasvamisesta. Kyseisen riskin ottaminen on kuitenkin poliittinen päätös, jonka lainsäätäjä on tehnyt hyväksyessään Vaalilain 143 a §:n (649/2021). Mainittua lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen yleisperusteluissa on viitattu nimenomaisesti tähän riskiin. Esityksessä on myös nimenomaisesti viitattu vuoden 1996 yhdistettyjen kunnallis- ja europarlamenttivaalien sekä yhdistettyjen Kainuun maakuntavaalien ja kunnallisvaalien äänestyslippujen korkeisiin hylkäysprosentteihin.² Lainsäätäjä on siis tietoisena riskeistä, poliittisen harkinnan tuloksena valinnut painottaa äänestysaktiivisuutta ja muita kaksoisvaalien hyötyjä vaalijärjestelmän selkeyttä enemmän, eikä yksistään hylättyjen äänestyslippujen suurta määrää voida siten pitää vaalilain 101 §:ssä tarkoittamana lainvastaisuutena tai vaaleja tällä perusteella virheellisessä järjestyksessä toimitettuina. Keskusvaalilautakunta toteaa, ettei Vantaan kuntavaalien 2025 hylkäysprosenttia (1,6 %) edes voida pitää poikkeuksellisen suurena, kun vertailun kohteeksi otetaan aikaisemmat kaksoisvaalit.³

Selvyyden vuoksi keskusvaalilautakunta toteaa, että Vantaa ei ole ollut varsinaisesti kokeilukunta, vaan päätös käyttää kahta äänestyskoppia ja kahta vaaliurnaa on tehty kaupunkitasolla. Lisäksi keskusvaalilautakunta huomauttaa, ettei Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 3 artiklaa, johon valittaja vetoaa, sovelleta kuntavaaleihin.⁴

Vaalimainonta Myyrmäessä

Valittaja perustelee valitustaan myös Myyrmäen kirjaston ennakkoäänestyspaikan läheisyydessä tapahtuneella vaalimainonnalla. Valittajan mukaan vaalitoimitsijat ovat sallineet vaalijulisteiden pitämisen sekä vaaliteltoilla tapahtuneen kampanjoinnin ennakkoäänestyspaikan edustalla ennakkoäänestyksen ajan.

Myyrmäen kirjaston ennakkoäänestyspaikan läheisyydessä tapahtunut vaalimainonta on ollut esillä jo ennen ennakkoäänestyksen alkamista sekä sen aikana, ja ehdokasasettajat ovat pyytäneet keskusvaalilautakunnan alaiselta vaalitoimistolta linjausta siihen, mikä on sallittua ja mikä ei. Näiden pyyntöjen johdosta, vaalitoimisto on 1.4.2025 lähettänyt vaalivastaavien sähköpostiosoitteisiin yhteisen viestin⁵, jossa on linjattu, että kampanjointi 15 metrin etäisyydellä kirjastorakennuksen Paalutorin puoleisesta sisäänkäynnistä on kielletty, samoin kuin mainokset, jotka näkyvät ennakkoäänestyspaikalle. Viesti ja 15 metrin raja ovat olleet luonteeltaan ohjeellisia,

² HE 241/2020 vp, s. 361–362 (kohta 4.2.4.2.2)

³ ibid.

⁴ ks. Xuereb v. Malta ja Salleras Llinares v. Espanja

⁵ Liite 1

sillä valta määräysten antamiseen järjestyksen ylläpitämiseksi on vaalitoimitsijoilla, ei keskusvaalilautakunnalla tai vaalitoimistolla. Viestissä on erikseen korostettu, että vaalitoimitsijoiden mahdollisia tiukempia ohjeita on noudatettava.

Vaalilain 56 §:n 1 momentin (247/2002) mukaan ennakkoäänestyspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehotuksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen. Vaikka säännös vastaa sanamuodoltaan vaalipäivää koskevaa vaalilain 72 §:n 1 momenttia, on oikeuskirjallisuudessa katsottu, että kiello on ennakkoäänestyspaikalla alueellisesti suppeampi, sillä ennakkoäänestyspaikat sijaitsevat usein keskellä muuta toimintaa.⁶ Oikeuskirjallisuudessa on myös katsottu, että vilkkaassa paikassa sijaitsevan äänestyspaikan välitöntä läheisyyttä on tulkittava ahtaammin.⁷ Arvioinnissa on myös otettava huomioon hallintolain (434/2003) 6 §:n mukainen suhteellisuusperiaate.

Paalutori on Myyrmäen alueella tärkeä ja vilkas keskus. Tori on myös varsin suuri ja kirjasto sijaitsee sen laidalla. Kirjasto ja varsinainen ennakkoäänestystila eivät myöskään avaudu suoraan ulko-ovesta astuessa, vaan sisällä on käveltävä hieman matkaa itse ennakkoäänestystilaan päästäkseen. Vaalitoimiston edustaja on myös erikseen käynyt paikalla varmistamassa, etteivät vaalimainokset näy sisään ennakkoäänestystilaan.

Edellä mainittu huomioon ottaen keskusvaalilautakunta katsoo, että olisi suhteellisuusperiaatteen vastaista tulkita välittömän läheisyyden käsitteen kattavan ainakaan koko Paalutorin. Keskusvaalilautakunta katsoo, että vaalitoimiston lähettämä viesti, sekä vaalitoimitsijoiden paikan päällä tekemät toimenpiteet ovat olleet riittäviä turvaamaan äänestäjien vaalivapauden, eikä asiassa ole siten toimittu lainvastaisesti.

Mikäli hallinto-oikeus katsoisi, ettei Myyrmäen kirjaston ennakkoäänestyspaikalla ole menetelty kaikilta osin vaalilain 56 §:n mukaisesti ja että käsillä olisi vaalilain 101:ssä tarkoitettu lainvastaisuus, keskusvaalilautakunta huomauttaa, että vaalilain 103 §:n (649/2021) mukaan edellytyksenä vaalien uusimiselle on se, että mahdollinen lainvastaisuus on *ilmeisesti* saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen. Ottaen huomioon, että tässä tapauksessa kyseeseen tulee lähinnä verrattain vähäinen erimielisyys välittömän läheisyyden käsitteen tulkinnasta tai vaalitoimitsijoiden yksittäistapauksessa tekemästä ratkaisusta, mahdollinen lainvastaisuus ei siis edes teoriassa ole voinut johtaa yhdenkään äänen virheelliseen laskemiseen tai antamatta

⁶ Tarasti – Jääskeläinen 2022, s. 275–276

⁷ *ibid.*, s. 321

jättämiseen. Lisäksi on syytä huomata, että äänestäjä saattaa muutoinkin kohdata vaalimainontaa matkalla äänestämään ja että tällä mainonnalla saattaa olla vaikutusta äänestäjän toimintaan. Kyse on vain siitä, että tätä mainontaa on väitetty olevan liian lähellä ennakkoäänestyspaikkaa. Mahdollinen lainvastaisuus olisi siis luonteeltaan varsin vähäistä.

Edellä lausutuun perusteiden mukaan keskusvaalilautakunta katsoo, ettei mahdollinen lainvastaisuus ole sen laatuista, että se olisi ilmeisesti saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen.

Myyrmäen ennakkoäänestyspaikan vastaavan vaalivirkailijan lausunto

Hallinto-oikeus on pyytänyt keskusvaalilautakuntaa hankkimaan lausunnon Myyrmäen ennakkoäänestyspaikan vaalilautakunnalta. Koska ennakkoäänestyksessä ei toimi vaalilautakuntia, vaan vaalitoimitsijoita, on lausuntoa sen sijaan pyydetty ennakkoäänestyspaikan vastaavalta vaalitoimitsijalta.

Keskusvaalilautakunta toteaa lausunnon johdosta, että se katsoo vaalitoimitsijoiden menettelleen lainmukaisesti. Vaalitoimitsijat ovat määräyksiä antaessaan kussakin yksittäisessä tilanteessa ottaneet asianmukaisesti huomioon sananvapauden ja vaalivapauden sekä suhteellisuusperiaatteen. Lautakunta toteaa, että sillä lausunnossa esitetyllä seikalla, että Paalutoria hallinoi Vantaan Torikauppiasyhdistys ry, ei ole asiassa merkitystä. Asiassa on tältä osin kyse ainoastaan vaalilain 56 §:n noudattamisesta, eikä alueen haltijan oikeudesta päättää alueen käytöstä vaalimainontaan. Vaikka koko Paalutorin kattava kieltä saattaisi helpottaa ennakkoäänestyspaikan järjestelyitä, ei vaalilain 56 § keskusvaalilautakunnan mielestä anna, suhteellisuusperiaate huomioon ottaen, mahdollisuutta tällaisen kiellon asettamiseen.

Kielet

Lainsäädäntö velvoittaa viranomaiset viestimään suomen ja ruotsin kielellä, mutta muihin kieliin se ei suoraan ota kantaa. Kansalliskielten lisäksi keskusvaalilautakunta on viestinyt kattavasti englanniksi. Lisäksi vantaa.fi-verkkosivuilla on ollut saatavilla tietoa viidellä muulla kielellä.⁸ Ennakkoäänestyspaikoille on myös jaettu samat tiedot sisältäviä esitteitä näillä kielillä.⁹ Esitteitä on lisäksi jaettu jo ennen ennakkoäänestystä esimerkiksi Vantaa-infoihin ja kirjastoihin. Vieraskielinen viestintä

⁸ venäjä, viro, arabia, albania, somali

⁹ Liitteet 2–6

on siis ollut kattavampaa, kuin valituksessa väitetään ja viestintää on tapahtunut Vantaan kuudella suurimmalla vieraalla kielellä.¹⁰

Perustuslain 6 §:ää tai yhdenvertaisuusperiaatetta ei voida tulkita siten, että jos viranomainen vapaaehtoisesti päättää viestiä joillakin vierailla kielillä, olisi sen pakko viestiä kaikilla kielillä, joita sen toimialueella puhutaan. Lautakunta katsoo, että viestintä vierailla kielillä on omiaan parantamaan vieraskielisen väestön mahdollisuuksia osallistua poliittiseen päätöksentekoon ja näin ollen toteuttamaan sen perustuslain 14 §:n 4 momentin ja 22 §:n mukaisia velvollisuuksia sekä perustuslainsäätäjän tavoitteita. Keskusvaalilautakunnalla ei myöskään ole käytössään rajattomia resursseja, minkä vuoksi se pitää valittuja kieliä ja niiden määrää sopivana ratkaisuna. Lautakunta katsoo, että se ja sen alaiset vaaliviranomaiset ovat menetelleet lainmukaisesti vieraskielisen vaaliviestinnän osalta.

Vaalihäirintä

Keskusvaalilautakunta pitää näissä vaaleissa esiintynyttä vaalihäirintää erittäin valitettavana. Valituksessa ei kuitenkaan tältä osin ole kysymys viranomaisten toiminnasta, eikä vaalihäirintä täten muodosta pätevää valitusperustetta.

Oikeudenkäyntikulut

Koska keskusvaalilautakunta pitää valitusta perusteettomana, se katsoo, että ei ole kohtuutonta, että valittaja joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Valittajan ei ole kohtuutonta joutua vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan myöskään siinä tapauksessa, että hallinto-oikeus katsoo vaaleissa menetellyn lainvastaisesti. Määrällisesti lautakunnalla ei ole huomautettavaa vaatimukseen.

VANTAAN KAUPUNGIN KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Liitteet

Liite 1 – Vaalitoimiston sähköposti 1.4.2025

Liite 2 – Esite - albania

Liite 3 – Esite - arabia

¹⁰ Parviainen 2024, tilastotaulukko 1.20

Liite 4 – Esite - somali

Liite 5 – Esite - venäjä

Liite 6 – Esite – viro

Lähteet

Hallituksen esitykset

HE 241/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Oikeuskäytäntö

Korkein hallinto-oikeus

KHO 2009:39

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

Xuereb v. Malta, 52492/99, 15.6.2000

Salleras Llinares v. Espanja, 52226/99, 12.10.2000

Kirjallisuus ja muut lähteet

Tarasti – Jääskeläinen 2022

Tarasti, Lauri – Jääskeläinen, Arto, Vaali- ja puoluelainsäädäntö. Edita 2022

Parviainen 2024

Parviainen, Elina, Vantaan väestö 2023/2024. Vantaan kaupunki 2024 (pääasiakirja:

https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaan_v%C3%A4est%C3%B6julkaisu_2023-2024.pdf tilastotaulukot:

https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/V%C3%A4est%C3%B6tilastot_2023-2024.xlsx, viitattu 20.5.2025)